Egyházi Könyvtárak Egyesülése
✉ *1092 Budapest, Ráday u. 28.*

Szakmai beszámoló

208104/00073 pályázathoz

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2023-ban négy szakmai nap megrendezésére nyújtott be pályázatot az NKA-hoz a következő témákban:

1. **Műhelybeszélgetés a könyvtári szoftverek jelenéről és jövőjéről – felhasználói helyzetkép és szolgáltatói fejlesztési irányok**
2. Látogatófogadói feladatok a könyvtárban – Egyházi turizmus, kiállításrendezés, könyvtár- és múzeumpedagógiai foglalkozások
3. Fókuszban a régi könyvek – könyvtárépítészet és -felújítás, állományvédelem, restaurálás
4. Humánerőforrás-menedzsment az egyházi könyvtárakban

A szakmai napok a tervekben rögzített elvek szerint valósultak meg, néhány előadó számára azonban előre nem látható okból lehetetlen volt a meghívásnak eleget tenni, ezért a területnek más ismert szakemberét hallgattuk meg helyettük a programban. A továbbiakban beszámolunk a szakmai napok témáiról, eseményeiről, és mellékeljük az egyesületünk Hírlevelében megjelent fényképes beszámolóinkat is.

1. **IKR ma és holnap: 2023. november 23.**

Az első szakmai napunk célja az volt, hogy a magyarországi piacon elérhető és az egyházi intézményekben használt integrált könyvtári rendszereket, azok funkcionalitását és fejlesztési irányait áttekinthessük. A szakmai célcsoport elsősorban tagkönyvtáraink vezetői és informatikusai, döntéselőkészítők vagy döntéshozók voltak, de a délelőtti kérdezz-felelek program, amelyben a szolgáltatóknak mindenféle kérdést fel lehetett tenni saját IKR-eikkel kapcsolatban, sok más munkakörben dolgozó kollégát is hozott, például feldolgozói munkakörben dolgozókat. A délelőtt hozadéka az volt, hogy szemtől szembe lehetett problémákkal, igényekkel ostromolni a szolgáltatókat, amely utólag is sokkal hatékonyabbnak bizonyult a levelezésnél, vagy hibajelzések küldésénél, tagkönyvtáraink tudták képviselni és indokolni a változtatásokra vonatkozó igényeiket, amelyek más, nagyobb könyvtári felhasználók igényei mellett korábban többször háttérbe szorultak. Egymás álláspontjának, lehetőségeinek megismerése közelítette egymáshoz a tárgyaló feleket, és kollegiális légkörben konstruktív megoldások felé mozdultunk el.

A délután a szolgáltatók előadásaival folytatódott, minden olyan szolgáltató részt vett a szakmai napon, amelyik egyházi könyvtárral kapcsolatban van (Netlib, Monguz, Softlink, ExLibris), ezeken felül az OSZK Libmate rendszerét is megismerhették a jelenlévők, mert immár az is választható

megoldást kínál a tagkönyvtáraink részére. Ilyen párhuzamos bemutatkozásra ritkán tud sor kerülni, hiszen piaci versenytársak is a szolgáltatók, mégis sikerült izgalmas, az IKR-ek funkcionalitásait is összehasonlító szakmai eszmecserét folytatni.

A szakmai napot övező érdeklődés (résztvevők száma: 31 fő) további hozadéka az volt, hogy az azonos munkakörben dolgozók szorosabb kapcsolatot tudtak kialakítani egymással, és a szolgáltatókat képviselő partnerekkel is. Nyilvánvalóvá vált, hogy minden könyvtár a maga méretére, személyi állományára, de legfőképpen szolgáltatások terén történő vállalásaira kell szabnia, hogy milyen IKR-t választ. Az ilyen közös gondolkodás a feldolgozás szintjét és a szolgáltatások körét és színvonalát képes egymáshoz közelíteni, mert értékes tapasztalatcsere történik a résztvevők között.

2. **Látogatófogadás a könyvtárban: 2024. március 21.**

Az egyházi könyvtárak nemritkán műemlék épületekben őrzik állományukat, melynek jelentős hányada lehet muzeális állomány. Látványként is érdeklődésre tartanak számot, turisztikai célpontként is működnek, a látogatófogadás, idegenvezetés és kapcsolódó programok profilba illő szakmai tevékenységet jelentenek. Művelődéstörténeti, történeti, helytörténeti oktatási célok elérésében állandó együttműködő partnerek, az oktatás minden szintjével szoros kapcsolatot ápolnak. A szakmai nap ennek a tevékenységnek az elméletét és jó gyakorlatait kívánta átadni, illetve az intézmények közötti tapasztalatcserét támogatni.

A szakmai nap Köntös László gyűjteményi igazgató (Pápa) problémafelvető előadásával kezdődött, melyben az egyházi gyűjtemények helyét, szerepét és hivatását igyekezett kijelölni nemcsak a fenntartó egyházak szerkezetén, intézményi hálózatán belül, hanem a társadalom egészének szövetében, kortárs világnézeti és egzisztenciális kérdések, dilemmák, értékpluralitás összefüggésében. Kontsek Ildikó (Esztergom) A kiállításrendezés ábécéje c. előadásával áttekintő képet adott arról, hogy milyen időintervallumot és problémahalmazt ölel át egy sikeres kiállítás gondolatának megfoganását követő kutatómunka, a forgatókönyvírás, a tárgyak összegyűjtése, feldolgozása a kiállítás céljaira, a látványtervek megalkotása és a kivitelezés kihívásai. Előadónk hangsúlyozta a különböző közgyűjteményi és más szakmákkal való együttműködés szükségességét, és saját példákat és megoldásokat sorolt elő. Aranyi Fruzsina (Debrecen) A gamifikáció lehetőségeiről beszélt, melylyel a látogatók jobban bevonhatók a kiállítások megtekintésébe, az ismeretek átadásába, hiszen önálló gondolkodás és problémamegoldás mentén fedezik fel a kiállítás tartalmát, és az alkotásba való bevonódás mindig élményszerű, és a látogatót is alkotóvá teszi. Különösen jól működnek a kis közösségekre (családi, iskolai, baráti kisebb csoportok közös „játékai". Dömsödy Andrea (Budapest) előadása a könyvtárpedagógiáról alkotott fogalmainkat tette rendbe, bátran kritizálta azokat a módszereket, amely magukért valók vagy infantilizálóak, és nem kapcsolódik hozzájuk tanulási cél, konkrét ismeret, amely beépülve később a tanulás, ismeretszerzés, önfejlesztés terén segítheti a felhasználót. Vérbeli pedagógusként arra biztatott, hogy vegyük komolyan magunkat, gyűjteményünket és a felhasználót is, és bízzunk abban, hogy saját tudásunk valóban versenyképes ismeretekhez és készségekhez juttatja felhasználóinkat, és legyünk kezdeményezők a magas szintű élményalapú oktatás gyakorlásában. Csoma Éva (Budapest) nemcsak előadott, hanem példát is adott abból, hogy a szükségből hogyan faragjunk erényt, azaz a turisztikai érdeklődés nyomását hogyan tudjuk olyan szolgáltatássá alakítani, amely versenyképes a budapesti turisztikai piacon, de nem veszélyezteti a könyvtár alapszolgáltatásait, hanem szépen egybeépül és egymást támogató folyamatokká szelídíthető. Az idegenvezetés és az idegen nyelvek is tanulhatóak, mégis egyfajta

karizma kell ahhoz, hogy a könyvtáros ezen a területen is megállja a helyét. A kiválasztás szempontjai, a továbbképzések szakmai titkairól is értékes tapasztalati tudást kaphattunk tőle. Az előadások után kerekasztal-beszélgetés keretében lehetett kérdezni az előadóktól, akik egymás előadására is reflektáltak, és örömmel láttuk, hogy a hallgatóság is bőven kifejtette véleményét egyikmásik kérdésről, illetve arról, hogy az újdonságok mennyire ültethetők gyakorlatba az egyházi környezetben. A szakmai nap látogatóinak száma: 55 fő volt.

3. **Állományvédelem az egyházi könyvtárakban**

Az állományvédelem olyan téma, amelyről úgy érezzük, hogy sohasem lehet eleget tudni, a változásokkal szükségszerű lépést tartani, legyen szó új anyagok, új eljárások, új eszközök megjelenéséről, de ugyanilyen gyorsan jelennek meg új kártevők, új építési technológiák, stb. A szakmai nap délelőtti két előadása hosszabb időtartamban igyekezett átfogó képet adni a területről. Peller Tamás a műtárgyak környezetének helyes kialakításáról beszélt olyan tapasztalatok alapján, amelyeket intézményeinkben tett látogatások, szakértői felmérések és kárelhárítások alkalmával szerzett. A kiindulópont tehát a valóság volt, és konkrét, megfontolásra érdemes lehetőségeket sorolt fel, amelyek költséghatékonyak, azaz nem függnek olyan mértékű beruházásoktól, amelyekről esetleg a közeljövőben remélni sem lehet. A biztonságos műtárgykörnyezet odafigyeléssel és megfelelő szakértelemmel jó színvonalon kialakítható. P. Holl Andrien az integrált preventív védelem lehetőségeit, eljárásait ismertette, és meggyőzően érvelt amellett, hogy a terület gyorsan változó ismeretei olyan szakértelmet kívánnak és nyújtanak, amelyek önálló szakmává teszik az állományvédelmet a magas szintű biológiai, vegyi, mérnöki ismeretek felhasználása miatt. A délutáni előadások konkrét projektekről szóltak, és a tanulságokat, a tapasztalatokat, a jó gyakorlatot adták át az érdeklődőknek. Hajdú Zsófia fertőzött muzeális gyűjtemények tömeges kezeléséről beszélt, a bemutatott példa a megsemmisülés határát súroló, súlyos károsodott dokumentumok helyreállításának lehetőségeiről szól, a másik két előadás egy-egy nagyobb gyűjtemény költöztetésével és újrarendezésével, illetve időközbeni szolgáltatásával is összefüggő tapasztalatokról szólt. Szőllősy Gabriella a Néprajzi Múzeum Könyvtárát, Darabos Edit pedig az Iparművészeti Múzeum Könyvtárát képviselte tapasztalatával. A délután kerekasztal-beszélgetéssel zárult, amely a nap leghosszabb eszmecseréje lett, több mint egy órán keresztül válaszoltak kérdésekre, illetve egészítették ki előadóink a nap folyamán elhangzottakat olyan részletes információkkal, amelyekre a népes hallgatóságból igény mutatkozott. A szakmai nap a legnagyobb létszámot érte el az évben: 66 fő tisztelte meg jelenlétével.

4. **Reziliencia a megújulás jegyében**

Szakmai napjainkból egyet nem a szakismeretek bővítésére és elmélyítésére, hanem a kollégák személyére, szakmai önismeretére szoktunk fordítani. Az idén a reziliencia látszott olyan témának, amely segíteni tudja a hatékony munkavégzést azzal, hogy segít a szakmai-emberi kapcsolat megélésében, a válságok, nehézségek gyors és optimális rendezésében. A környezet változásaira nem mindig lehet hatással lenni, de a kihívásokra adott válaszok már jobban kontrollálhatóak. A work-

shop jellegű képzési nap elméleti ismereteket és gyakorlati feladatokat is magába foglalt, aktív részvételre, páros és kiscsoportos megosztásokra, közös gondolkodásra és problémamegoldásra épült, és nagyon sok jól használható eszközt is adott a résztvevőknek. Osztatlanul a legpozitívabb visszajelzéseket kaptuk a napról. A szakmai napon résztvevők száma: 34 fő volt.

A szakmai napról kollégáink részletes fényképes beszámolói hírlevelünkben megjelentek, és elérhetőek egyesületünk honlapján:

https://eke.hu/hirlevelek 2024/1. szám: 20-23. o.; 2024/2. szám: 7-13. o.; 2024/3. szám: 6-8. o.; 2024/4. szám: 4-7. o.

A szakmai beszámoló elérhető egyesületünl https://eke.hu/palyazatok oldalán.